

Abidelerin esaslı tamiri, yeni hayrat inşası ve bunların harimlerinde yapılacak istimplâkler için vakıf paralar idaresinden istikraz akdi hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/25)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1727

31 - IV - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Abidelerin esaslı tamiri, yeni hayrat inşası ve bunların harimlerinde yapılacak istimplâkler için vakıf paralar idaresinden istikraz akdi hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 4-IV-1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Abidatın esaslı tamirlerine sarfedilmek üzere 2950 ve 3386 numaralı kanunlarla sarfına mezu niyet alınan (400 000) liranın büyük bir kısmı sarfedilmiş ve mütebakisi de tamirine devam edilen abidelere keşiflerine göre tahsis olunmuş bulunmakla beraber yurdun her tarafında daha ilişik listede gösterildiği üzere acilen tamire mühtağ hayli güzide eserler olduğu ve ihmalleri de âtide daha büyük masraflar ihtiyarını müstelzem olacağı cihetle 3548 numaralı kanunla 1938 malî yılı umumî muvazene kanununa eklenen ikinci madde mucibince 2762 numaralı vakıflar kanununun 27, 28 nci maddeleri hükümlerine göre Devlet uhdesinde bulunan mukataalı gayri menkullerin mülkiyete çevrilmesinden dolayı yirmi yıllık taviz bedeline mukabil Maliye vekâletinden Vakıflar umum müdürlüğüne verilecek paranın (600 000) lirasının Vakıf paralar müdürlüğünden istikraz edilerek abidatın esaslı tamirlerine ve yeniden hayrat inşası ile bazı abidatın hariminde olarak her nasılsa eşhas eline geçmiş bina ve arsalarm istimplâkine sarfedilmesi ve bu (600 000) liranın vakıflar kanununun 10 ncu maddesi mucibince elde edilecek hayrat satışı bedelinden ödenmesi için ilişik kanun lâyihası tanzim ve takdim kılınmıştır.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/25

Karar No. 3

2 - V - 1939

Yüksek Reisliğe

Abidelerin esaslı tamiri, yeni hayrat inşası ve bunların harimlerinde yapılacak istimplâkler için Vakıf paralar idaresinden istikraz akdine dair 11 nisan 1939 tarih ve 6/1727 sayılı Başve-kâlet tezkeresile Yüksek Meclise sunulub Encümenimize havale edilen kanun lâyihası mucib sebeblerle birlikte ve Vakıflar umum müdürü ile Maliye vekâleti Bütçe müdürü hazır oldukları halde müzakere ve tedkik edildi.

Esbabı mucibeye ve verilen izahata göre : abidelerin esaslı tamiri için 1936 ve 1938 yıllarında 2950 ve 3386 sayılı kanunlarla sarfına izin verilen 400 000 lira maksadı temine kâfi gelmediğinden yine Vakıf paralar idaresinden istikraz yolu ile 600 000 liraya lüzum gösterilmektedir. Yurdun her yanında tamire mühtağ bir çok güzide eserler bulunduğu ve bunların tamirlerinde gösterilecek gecikme ve ihmalin ileride daha fazla masrafı ve bazan telâfisi imkânsız ziya ve ziyanları mucib olabileceği yolunda ileri sürülen mütaleaları yerinde bulmamak elden gelmez.

Ancak acilen tamire mühtağ abidelerin çokluğu hakkında bir fikir vermek maksadile esbabı mucibeye bağlanan ve kanun lâyihası metnile bir alâkası bulunmayan liste ile Hükûmeti bağlamanın münasib olmadığı Evkaf umum müdürünün talebi üzerine muvafık görülmüştür.

Kanun lâyihasının esas hükümlerine gelince : Malûm olduğu üzere mukataalı veya icareteynli gayri menkullerin, icare veya mukataaların 20 misli bir taviz mukabilinde, mülkiyete çevrilmesi 2762 sayılı vakıflar kanununun 27 ve 28 nei maddelerile kabul edilmişti.

3548 sayılı kanunla 1938 malî yılı muvazenei umumiye kanununa eklenen bir madde mucibince de Devlet tasarrufundaki mukataalı gayri menkuller için tahakkuk ettirilecek taviz bedellerinin azamî beş senede ödenmesine Maliye vekili mezun kılınmış bulunmaktadır.

İşte mevzubahs olan, Hazinece ödenecek bu taviz bedellerinden 600 000 liraya kadarının Vakıf paralar idaresinden faizsiz olarak istik-

raz edilerek abidelerin tamirine, yeni hayrat inşasına ve lüzum görülecek istimplâklere tahsisidir.

2762 sayılı kanunun 32 nei maddesi Vakıflar idaresinin eline geçecek taviz bedellerinin bir gelir kaynağı olarak muhafazasını ve en faydalı şekilde nemalandırılmasını emreder. Vakıflar kanununun bu sarıh hükmünü göz önünde tutan ve irad getirici gayri menkullerin nakde tahvili suretile elde edilecek paraların sermaye halinde işletilmesini vakıfların bekası bakımından da zarurî addeden Encümenimiz yapılmak istenen istikrazın itfası imkânı ve faizsiz olması esbabı üzerinde durmak ihtiyacını duymuştur.

Kanun lâyihasına göre bu harç da, bundan evvelki 400 000 lira gibi, vakıflar kanununun 10 neu maddesi mucibince elde edilecek hayrat satışı hasılatından ödenecektir. Bu karşılığın kifayet edeceği ve bahsi geçen 400 000 liradan 230 bin lira kadarının ödenmiş olduğu sorulan suallere cevaben Vakıflar umum müdürü tarafından ifade edilmiştir. İstikrazın faizsizliğine gelince; bu cihet 3386 sayılı kanunun müzakeresinde Bütçe encümeninin teklifi veçhile esasen kabul edilmiş bulunmaktadır.

Bu izahat Encümence kâfi görülerek kanunun heyeti umumiyesi kabul edilmiş ve maddelerin müzakeresine geçilerek birinci ve üçüncü maddeler, aşağıda görüleceği üzere, maksada vuzuh verecek ufak tadilâtle ve diğer maddeler Hükûmetin teklif ettiği gibi aynen kabul olunmuştur.

Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi	M. M.	M. M. N. Kâtib
Ağrı	Afyon K.	Rize
<i>Ihsan Tav</i>		<i>K. Kâmi</i>
Zonguldak		Bursa
<i>Y. Z. Özençi</i>	<i>Dr. G. Kahraman</i>	
İstanbul	İzmir	Afyon K.
<i>A. Bayındır</i>	<i>K. Dursun Haydar Çerçel</i>	
Van		
<i>Ibrahim Arvas</i>		

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni
Mazbata No. 16
Esas No. 1/25

12 - V - 1939

Yüksek Reisliğe

Abidelerin esaslı tamiri, yeni hayrat inşası ve bunların harimlerinde yapılacak istimlâkler için vakıf paralar idaresinden istikraz akdi hakkında olup Başvekâletin 11 - II - 1939 tarih ve 6/1727 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye encümeni mazbatasile birlikte Encümenimize verilmiş olmakla Vakıflar umum müdürü Fahri Kiper hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu:

Vakıflar umum müdürlüğünce 1936 yılından beri başlanmış olan abidatın tamiri için evvelce iki kanunla verilmiş salâhiyete istinaden yapılmış olan istikrazlar hasılatının tanzim edilen programın tatbikına kifayet etmemesi dolayısıyla yeniden altı yüz bin liralık istikraz akdi ve tamirat işine devam edilmesi maksadını ihtiva eden lâyiha yerinde görülerek esas itibarile Encümenimizce de kabul edilmiş ve Maliye encümeni metni müzakereye esas tutulmuştur.

Alman izahata nazaran memleket hududları dahilinde tesbit edilmiş binden fazla abide mevcut olup bunların en mühimleri 82 olarak ayrılmış ve senelere taksim edilmek suretile tamirleri bir programa bağlanmıştır.

Vakıflar kanununun 10 ncu maddesi mucibince, tahsis edildikleri maksada göre kullanılmaları kanuna veya amme intizamına uygun olmıyan ve yahud işe yaramaz bir hale gelen hayrat vakıfların satış bedelleri karşılık gösterilmek suretile Vakıf paralar müdürlüğünden akdedilen istikrazlarla mühim paralara ihtiyaç gösteren bu tamir işi başarılmak istenmektedir.

Mucib sebeplerin ve lâyiha metninin tedkikından da anlaşılacağı veçhile istikraz edilecek bu 600 000 lira ile lüzumlu mahallerde yeni hayrat yapılacağı ve bilhassa tamir edilmekte olan kıymetli eserlerin hariminde evvelce vakfa aid iken bilâhare eşhas eline geçmiş ve çirkin bir şekle konmuş olan mahallerin de istimlâki derpiş edildiği görülmekte olup yapılan tedkikata nazaran Vakıflar umum müdürlüğünün bu kabil yerlerin istimlâkine dair olan 28 haziran 1328 tarihli ka-

nuna tevfikân bu istimlâkâtı yapabileceği anlaşıldığından lâyihanın birinci maddesi aynen kabul edilmiş, yalnız istikrazın faizsiz yapılacağına dair olan kayid maddeden çıkarılmıştır.

Bu kaydın çıkarılması şundan ileri gelmiştir:

Vakıflar kanunu icare ve mukataa taviz bedellerinin en istifadeli şekilde nemalandırılmasını bir ana hüküm olarak vazetmiş ve bu esaslı prensibin muhafazası encümenimizce zarurî görülmüştür. Gerçi 3386 sayılı kanunla verilen salâhiyette vakıf paralardan yapılacak istikrazın faizsiz yapılması kabul edilmiş ise de o zaman istikraz miktarının 200 000 liradan ibaret olması bir defaya muhsus olmak üzere istisnâ bir muamele yapılmasının tervecine sebep olmuş idi. İstisnâ muamelenin teşmil ve temadisi ana hükümün değiştirilmesi gibi bir netice hasıl edeceğinden ve esasen toplanan taviz bedellerinden alınan faizler Vakıflar idaresi için esaslı bir gelir mambar da teşkil eylediğinden idareyi böyle mühim bir gelir membarından da mahrum bırakmanın doğru olmayacağı düşünülerek bu defa maddeden faizsiz kaydi çıkarılmış bulunmaktadır. Alınacak faizin kanun metninde az bir miktar olarak tesbiti mevzubahs olmuş ise de bu suret dahi muhafaza eylemek istediğimiz bir esası kısmen ihlâl edecek mahiyette görüldüğünden kabul edilmemiş ve emsali ikrazlarda alınan faizlere göre bir miktar tesbit edilebilmesi için idare serbest bırakılmış ve yapılacak istikrazın ne suretle ödeneceğini gösteren ikinci maddeye de yalnız faizle birlikte ödeneceği kaydi ilâve edilmiştir.

Üçüncü madde Maliye encümenin değiştirdiği şekilde aynen kabul edilmiş ve bu suretle yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	R. V.	M. M.
İsparta	Kayseri	Trabzon
Mükerrem Ünsal	F. Baysal	R. Karadeniz

Kâtib			Mardin	Muğla	Muş
İstanbul	Bolu	Çanakkale	R. Erten	H. Kitabcı	Ş. Ataman
F. Öymen	Dr. Zihni Ülgen	R. Bulayırh	Ordu	Sivas	Trabzon
Elâziğ	Kastamonu	Kayseri	H. Yalman	Remzi Çiner	Sırrı Day
M. F. Altay	T. Coşkan	S. Serim	Urfa	Yozgad	Yozgad
Kırklareli	Kırşehir	Kocaeli	Sami İşbay	A. Sungur	S. Içöz
B. Denker	M. Seyfeli	A. S. Akbaytuğan			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Abidelerin esaslı tamiri yeni hayrat inşası ve bunların harimlerinde yapılacak istimplâkler için Vakıf paralar idaresinden istikraz akdi hakkında

MADDE 1 — Abidelerin esaslı tamirlerine ve bunların harimleri dahilinde eşhasın eline geçen mahallerin istimplâkine ve yeni hayrat inşasına sarfedilmek ve Hazineden taviz bedeli olarak filen yapılacak tediye miktarını geçmemek üzere Vakıf paralar idaresinden faizsiz olarak 600 000 liraya kadar istikraz akdine Vakıflar umum müdürlüğü salâhiyetlidir.

MADDE 2 — Birinci madde mucibince istikraz edilecek para 2762 sayılı kanununun 10 ncu maddesi mucibince elde edilecek paralardan ödenir.

MADDE 3 — Birinci madde mucibince istikraz edilecek 600 000 lira bir taraftan Vakıflar umum müdürlüğü bütçesinin varidat kısmında açılacak hususî bir fasla irad ve aynı zamanda masraf kısmında açılacak hususî bir fasla tahsisat kaydedilerek sarfolunur. Bu tahsisatın senesi içinde sarfolunmayan kısmı aynı işlere sarfolunmak üzere müteakib seneler bütçelerine devredilir.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Abidelerin esaslı tamiri, yeni hayrat inşası ve bunların harimlerinde yapılacak istimplâkler için Vakıf paralar idaresinden istikraz akdi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Abidelerin esaslı tamirlerine ve bunların harimlerinde eşhasın tasarruf ve temellükünde bulunan gayrimenkullerin istimplâkine ve yeni hayrat inşasına sarfedilmek ve Hazineden taviz bedeli olarak filen yapılacak tediye miktarını geçmemek üzere Vakıf paralar idaresinden faizsiz olarak 600 000 liraya kadar istikraz akdine Vakıflar umum müdürlüğü salâhiyetlidir.

MADDE 2 — Aynen

MADDE 3 — Birinci madde mucibince istikraz edilecek para, Hazineden taviz bedeli olarak filen tahsil edildikçe, bir taraftan Vakıflar umum müdürlüğü bütçesinin varidat kısmında açılacak hususî bir fasla irad ve aynı zamanda masraf kısmında açılacak hususî bir fasla tahsisat kaydedilerek sarfolunur. Bu tahsisatın senesi içinde sarfolunmayan kısmı aynı işlere sarfolunmak üzere müteakib seneler bütçelerine devredilir.

MADDE 4 — Aynen

MADDE 5 — Bu kanun hükmünü icraya
Başvekil memurdur.

4 - IV - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>T. F. Sılay</i>	<i>N. Tınaz</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Faik Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Mu. Mü. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>M. Erkmen</i>
Na. V.	Ti. V.	
<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>C. Erçin</i>	

MADDE 5 — Aynen

MADDE 5 — Aynen kabul

TALIMNAMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Kurulun Kuruluşu ve İşleri

- Madde 10. Kurulun görevleri.
- Madde 11. Kurulun yetkileri.
- Madde 12. Kurulun başkanlığı.
- Madde 13. Kurulun başkan yardımcılığı.
- Madde 14. Kurulun üyeleri.
- Madde 15. Kurulun başkan ve başkan yardımcılarının görev süreleri.
- Madde 16. Kurulun üyelerinin görev süreleri.
- Madde 17. Kurulun başkan ve başkan yardımcılarının görevleri.
- Madde 18. Kurulun üyelerinin görevleri.

